

دانشگاه شهید چمران اهواز
معاونت آموزشی و تحصیلات تکمیلی
طرح درس ویژه درس‌های تحصیلات تکمیلی دانشگاه

نام و نام خانوادگی استاد:	مرتبه علمی:	آدرس ایمیل:
دانشکده:	گروه:	نیمسال تحصیلی:
دوره تحصیلی:	نام درس:	تعداد واحد:

جایگاه درس در برنامه درسی دوره:

در این بخش دورنمای کلی یک درس و جایگاه آن در بین دروس دوره مشخص می گردد.

هدف کلی:

یکی از مهم ترین گامها در مسیر طراحی یک درس، تعیین اهداف کلی برای آن است. هنگامی که اهداف آموزشی دروس مشخص نیست، معمولاً دانشجویان نمی دانند چه مواردی را باید یاد بگیرند و چگونه یادگیری خود را در عرصه عمل به کار گیرند. استاد با تعیین اهداف آموزشی به دانشجویان کمک می کند یادگیری خود را از طریق فعالیتها و جلوههای رفتاری مشخصی بروز دهند و از این طریق، نه تنها قابلیت سنجش و پیگیری یادگیری دانشجویان آسان می شود بلکه دانشجویان نیز می آموزند که دانش، پیش و مهارتی را که کسب کرده اند، در قالب رفتارهای قابل سنجش و ارزیابی نشان دهند و در عمل به کار گیرند. بنابراین، تعیین اهداف کلی نه تنها به استاد کمک می کند، دقیقاً برنامه درسی خود را تعیین کنند و فعالیت های آموزشی را بر اساس اهداف درس تنظیم نمایند، بلکه به دانشجویان نیز کمک می کند، انتظارات استاد را شناخته و فعالیت های یادگیری خود را بر اساس اهداف درس مشخص کنند. همچنین، اهداف هر درس به استاد کمک می کند که دقیقاً تعیین کند از ارائه درس چه هدفی را دنبال می کند و دانشجویان پس از پایان دوره به چه قابلیت هایی باید دست پیدا کرده باشند.

اهداف یادگیری:

اهداف آموزشی به دو گروه اهداف کلی و اهداف یادگیری تقسیم می شوند. اهداف کلی، اهداف نهایی درس هستند یعنی اهدافی که استاد علاقمند است دانشجویان پس از گذراندن درس، قابلیت انجام و تحقق آنها را داشته باشند. در واقع، اهداف کلی توشه ای است که دانشجو پس از گذراندن یک درس با خود خواهد برد و در کار یا زندگی استفاده خواهد کرد. اهداف یادگیری، اهداف جزئی تری هستند که در جهت نیل به اهداف کلی تعیین می شوند. به بیان دیگر، اهداف یادگیری، مراحل رسیدن به اهداف کلی را بازگو می کنند. برای نمونه، اگر هدف کلی یک درس، ایجاد قابلیت تفکر انتقادی باشد، اهداف یادگیری درس می تواند شامل مطالعه متون مختلف، سنجش اعتبار نویسنده، بررسی اعتبار منابع و یا مباحثه در کلاس درس باشد. بنابراین، اهداف یادگیری، فعالیت هایی هستند که در جهت نیل به اهداف کلی انجام می شود.

مثال:

هدف کلی درس:

دانشجو پس از گذراندن درس باید مفاهیم و مبانی و محاسبات تکنیک های تحلیل آماری چند متغیره را کسب کند.

اهداف یادگیری درس:

دانشجویان پس از پایان دوره بایستی:

- با انواع فنون تحلیل آماری چند متغیره آشنا شده باشند.
- توان به کارگیری انواع فنون تحلیل آماری چند متغیره را در تصمیم گیری مدیریتی کسب کنند.
- با شرایط مختلف حاکم در به کارگیری انواع فنون تحلیل آماری چند متغیره در سازمان ها آشنا شوند.
- توان اجرای فنون تحلیل آماری چند متغیره را در نرم افزارهای SPSS و AMOS داشته باشند.

رفتار ورودی:

رفتار ورودی، آموخته‌ها و توانایی‌هایی است که دانشجویان پیش از آغاز درس جدید باید آنها را کسب کرده باشند تا بتوانند درس جدید را فراگیرند. اگر استاد از میزان معلومات و مهارت‌های شاگردان خود آگاه نباشد، ممکن است پیچیدگی مطالب آموزشی را بدون توجه به توانایی‌ها و قابلیت‌های دانشجویانش انتخاب کند. چگونه می‌توان از شاگرد انتظار داشت که مفهوم تقسیم را بفهمد و تمرین‌های آن را حل کند، بدون این که مفهوم و عمل ضرب را یاد گرفته باشد. پس عمل ضرب برای تفهیم عمل تقسیم یک پیش‌نیاز یا رفتار ورودی است که اگر آموخته نشود، شاگرد نمی‌تواند عمل تقسیم را انجام دهد. رفتار ورودی الزاماً به معنای درس قبلی نیست، بلکه مفاهیم پیش‌نیاز درس جدید هستند که برای درک و فهم درس، لازم و ضروری هستند. بنابراین، رفتار ورودی جایی است که آموزش را باید از آنجا آغاز کرد. می‌توان گفت که رفتار ورودی به رفتاری اشاره می‌کند که دانشجو برای این که بتواند رفتار خروجی جدیدی را کسب کند، باید قبلاً آن را آموخته باشد. بنابراین، آن آموخته‌ها و توانایی‌ها یا مهارت‌هایی که فکر می‌کنید برای آغاز درس جدید دانشجویان باید داشته باشند، در این قسمت به عنوان رفتار ورودی بیان نمایید.

مواد و امکانات آموزشی:

برای تدریس هر درس مواد و امکانات آموزشی ویژه‌ای لازم است. استاد باید مواد و امکانات لازم را از قبل پیش‌بینی و تهیه کند و در طرح درس از آنها نام ببرد. مواد آموزشی باید بعد از تعیین فعالیت‌های آموزش و بعد از تعیین روش تدریس مشخص شود. زیاده‌روی و مبالغه‌گویی در بیان وسایل و مواد آموزشی مزیت به حساب نمی‌آید. نمونه‌ای از مواد و امکانات آموزشی مورد نیاز برای یک جلسه تدریس عبارت است از: نقشه، کاغذ سفید، کتاب اشیا و یا اجسام واقعی، مولاز، وسایل آزمایشگاهی، کامپیوتر متصل به اینترنت، ساعت، دماسنج، پاورپوینت و...

روش تدریس:

ارائه هر درس یا محتوایی به دانشجویان، نیازمند انتخاب روش تدریسی متناسب با اهداف آن درس یا محتواست. بسته به این که هدف استاد صرفاً انتقال اطلاعات باشد، یا ایجاد جو تعاملی و مشارکتی، یا به چالش کشیدن دانشجویان و مواجهه کردن آنان با مساله باشد، روش تدریس مورد استفاده متفاوت خواهد بود. مثلاً استادی که صرفاً به دنبال انتقال مستقیم اطلاعات است، می‌تواند روش تدریس سخنرانی را برگزیند، استادی که هدفش مشارکت دادن دانشجویان و ایجاد تعامل در کلاس درس است، می‌تواند از روش‌های تدریس تعاملی مانند بحث گروهی، یادگیری مشارکتی، پرسش و پاسخ و مانند آن بهره ببرد، و استادی که قصد به چالش کشیدن و مواجهه کردن دانشجویان با مساله را دارد، می‌تواند از روش‌های تدریس مبتنی بر مساله، مانند روش تدریس حل مساله، روش تدریس اکتشافی و یا از روش تدریس کاوش‌گری بهره ببرد. در هر صورت، انتخاب روش تدریس متناسب با اهداف درس قبل از آغاز تدریس، یک ضرورت است و استاد پیش از آغاز کلاس درس خود، باید درباره روش تدریس خود اندیشیده باشد و روش تدریس مناسب را مشخص کرده باشد.

وظایف دانشجو:

برای تقویت مطالب آموخته شده در کلاس درس، استاد می‌تواند برای دانشجویان در خارج از کلاس یا محیط آموزشی وظایف و یا تکالیفی را مشخص کند. لازم به ذکر است که وظایف یا تکالیفی که در هر درس برای دانشجو در نظر گرفته می‌شود باید متناسب با اهداف یادگیری و همچنین هدف کلی درس باشد که در طرح درس مشخص شده است. بدیهی است که وظایف دانشجویان در هر درس با توجه به ماهیت آن درس مشخص خواهد شد، اما به‌طور کلی برخی از تکالیفی که می‌توان برای دانشجویان در نظر گرفت عبارتند از: انجام یک آزمایش، پیدا کردن پاسخ سوالاتی که در ذهن افراد در زمان آموزش ایجاد شده، ارائه راه‌حل برای حل مسائل و یا معضلات یک منطقه، ساختن یک ابزار یا وسیله، طراحی و تولید یک نرم‌افزار، نوشتن یک گزارش علمی کوتاه و یا خواندن چند منبع و ارائه گزارشی کوتاه از آن به کلاس. همچنین، زمان اختصاص داده شده برای هر قسمت از فعالیت‌های تکمیلی نیز باید توسط استاد مشخص شود.

شیوه آزمون و ارزیابی:

استاد برای این که بداند دانشجویان تا چه اندازه به هدف‌های یادگیری مورد نظر، دست یافته‌اند و همچنین موثر بودن روش تدریس خود را بداند، نیاز به ارزیابی از دانشجویان دارد. سوالات ارزشیابی باید بر اساس اهداف یادگیری و همچنین هدف کلی درس باشد که در ابتدا در طرح درس مشخص شده است. به بیان دیگر، باید بین اهداف یادگیری و شیوه آزمون دانشجویان همخوانی و تناسب وجود داشته باشد. لازم به ذکر است که گهگاه ممکن است ارزیابی در طول زمان تدریس به‌طور ضمنی انجام گیرد، از همین رو، برخی از طرح درس‌ها ضرورتاً نیازی به ارزشیابی ندارند. با این حال، اغلب آنها برای پی بردن به رسیدن به اهداف نیاز به ارزشیابی دارند.

منابع درس:

در این بخش نام منبع اصلی مورد نظر استاد برای آزمون پایانی درس و نیز منابع (کتابها، مقالات و ...) جنبی برای مطالعه بیشتر دانشجویان نوشته خواهد شد.

همکاران ارجمند می‌توانند برای آگاهی بیشتر درباره روش‌ها و فنون تدریس و به‌ویژه روش تهیه طرح درس، نگاه کنند به: حسن شعبانی، مهارت‌های آموزشی و پرورشی (روشها و فنون تدریس)، ۲ جلد، تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت)، ۱۳۹۰.

هفتة يكم
(٩٨/٤/٢٩ تا ٩٨/٤/٢٣)

هفته دوم
(۹۸/۶/۳۰ تا ۹۸/۷/۵)

هفتة سوم
(٩٨٧/١٢ تا ٩٨٧/٤)

هفتة چهارم
(۹۸۷/۱۹ تا ۹۸۷/۱۳)

هفته پنجم
(۹۸۷/۲۶ تا ۹۸۷/۲۰)

هفته ششم
(۹۸/۸/۳ تا ۹۸/۷/۲۷)

مفتة مفتيم
(٩٨/٤/١٠ تا ٩٨/٤/٤)

هفته هشتم
(۹۸/۸/۱۷ تا ۹۸/۸/۱۱)

هفتة نهم
(٩٨٨/٢٤ تا ٩٨٨/١٨)

هفتة دهم
(٩٨/٩/١ تا ٩٨/٨/٢٥)

هفتة يازدهم
(٩٨/٩/٨ تا ٩٨/٩/٢)

هفتة دوازدهم
(۹۸/۹/۱۵ تا ۹۸/۹/۹)

هفته سیزدهم
(۹۸/۹/۲۲ تا ۹۸/۹/۱۶)

مفتة چهاردم
(۹۸/۹/۲۹ تا ۹۸/۹/۲۳)

هفتة پانزدهم
(۹۸/۱۰/۶ تا ۹۸/۹/۳۰)

هفته شانزدهم
(۹۸/۱۰/۱۳ تا ۹۸/۱۰/۷)